

TABEL V. OVERZICHT VAN „FOLLOW UP” GEGEVENS 1 JAAR*NA AANMELDING (TELLING AFGESLOTEN OP 1 APRIL 1956)

Primaire zetel ¹	Na 1 jaar									
	Aantal patiënten		In leven		Overleden aan gezwel		Overleden aan andere of onbe- kende oorzaak		Nog niet bekend ²	
	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V
Lip (140)	46	4	28	2	1	—	—	—	17	2
Slokdarm (150)	54	26	3	6	36	13	2	—	13	7
Maag (151)	327	188	25	16	123	73	3	7	176	92
Colon (153)	108	127	12	16	31	32	2	—	63	79
Rectum (154)	156	101	47	28	44	25	1	—	64	48
Larynx (161)	81	8	40	3	13	1	—	—	28	4
Long (162, 163)	571	45	71	2	260	15	6	—	234	28
Mamma (170)	4	891	1	355	2	87	—	10	1	439
Cervix uteri (171)	—	410	—	205	—	87	—	10	1	439
Uterus (172)	—	174	—	62	—	10	—	1	—	101
Ovarium (175)	—	126	—	25	—	41	—	1	—	59
Prostaat (177)	150	—	37	—	17	—	1	—	95	—
Testis (178)	42	—	8	—	15	—	—	—	19	—
Nier (180)	40	38	4	6	13	14	—	1	23	17
Blaas (181)	73	36	18	6	24	8	—	1	31	21
Huid (190, 191)	377	247	182	125	11	10	7	3	177	109
Centraal zenuwstelsel (193)	101	69	21	13	33	16	—	—	47	40
M. Hodgkin e.a. (206)	82	43	16	15	33	5	—	—	33	23
Leukemieën e.a. (207)	59	48	10	8	25	18	2	—	22	22

¹Zie tabel II.²Informaties zijn sedertdien ingewonnen bij andere specialisten, de huisartsen of het bevolkingsregister.

Amsterdam, juli 1956

L. MEINSMAN, hoofd CKR

INGEZONDEN

(Buiten verantwoordelijkheid der Redactie; ter bevordering van spoedige plaatsing van de stukken behoudt de Redactie zich het recht voor, deze zo nodig te bekorten).

EXPERIMENTELE LUPUS ERYTHEMATODES

In een onlangs in dit *Tijdschrift* verschenen referaat (1957) wordt melding gemaakt van de onderzoeken van COMENS, die met hydralazine bij honden lupus erythematodes verwekte. In een zeer voorzichtig gestelde slotzin wijst de referent op het mogelijke belang van de beschreven bevindingen voor de bestudering van collageenziekten. Te dien aanzien zouden wij gaarne een krachtiger geluid willen laten horen: een experimentele collageenziekte is van niet te onderschatten belang voor de bestudering van aandoeningen uit deze groep. Wat de vermelde onderzoeken betreft is helaas meer reserve gewenst. De conclusies van COMENS zijn voor kritiek vatbaar en GARDNER kon diens resultaten niet bevestigen. Volgens mondelinge mededelingen zouden andere onderzoekers evenmin in staat zijn geweest bij honden een ziekte te veroorzaken, die enige gelijkenis toont met gegeneraliseerde lupus erythematodes bij de mens. Ook bij andere proefdieren (konijnen, ratten) is dit nog niet verwezenlijkt.

Het grote belang van een experimentele collageenziekte was voor ons aanleiding soortgelijke onderzoeken te doen bij caviae en apen. (Wij gebruikten hiervoor het handelspreparaat Apresoline, welwillend beschikbaar gesteld door Ciba, N.V.). De resultaten zijn tot nog toe negatief en er zijn thans dan ook geen redenen om aan te nemen dat hydralazine bij gezonde proefdieren afwijkingen kan veroorzaken, die gelijkenis tonen met die, welke bij gegeneraliseerde lupus erythematodes van de mens worden gezien.

Literatuur: COMENS, P. (1956) *J. Lab. clin. Med.* **47**, 444.
GARDNER, D. L. (1957) *Lancet* I, 46. Referaat (1957) *Ned. T. Geneesk.* **101**, 513.

Leiden, 18 maart 1957

W. HIJMANS

Uit het ingezonden stuk van GARDNER in *The Lancet* blijkt, dat deze onderzoeker vele waarnemingen van COMENS kon bevestigen. De veranderingen in de nier (het ontstaan van „wire loops”) kon hij echter ook bij normale honden vinden, dit in tegenstelling tot COMENS. Verder meent GARDNER, dat de cellen, die hij ook vond bij honden die enige tijd hoge doses hydralazine hadden gekregen, niet voldeden aan de eisen van de door HARGRAVES beschreven LE-cellen. Bij gebruik van eigen leukocyten van de honden vond COMENS geen LE-cellen, wel „haematoxylin bodies”; volgens de beoordeling van HARGRAVES stemden deze afwijkingen overeen met die bij lupus erythematodes.

Het lijkt mij, dat de experimenten met hydralazine nog niet als afgesloten kunnen worden beschouwd.

Amsterdam, 12 april 1957

BOEN SAN TJANG

GENEESKUNDIG ONDERZOEK VOOR HET HUWELIJK

In het uitvoerige rapport van de commissie inzake geneeskundig onderzoek voor het huwelijk blijkt op verschillende plaatsen dat de commissie zich uiteraard rekenschap geeft van de bezwaren die dit onderzoek zowel voor de direct betrokkenen als voor hun familieleden kan hebben.

Zeker voor hen die deze bezwaren sterk voelen, is het te betreuren dat bijlage III niet is afgedrukt. Hierin immers zet het bestuur der Anthropogenetische Vereniging uiteen, in hoeverre deze wetenschap naar haar mening reeds in staat is zó waardevolle adviezen te geven dat het op die

grond gerechtvaardigd zou zijn bij het gehele Nederlandse volk belangstelling op te wekken voor het geneeskundig onderzoek voor het huwelijk.

In dit verband schijnt het mij van belang, te weten hoe groot onder een aantal willekeurig gekozen, bv. sinds meer dan tien jaar gehuwde echtparen, het aantal is van hen bij wie of bij wier nageslacht belangrijke afwijkingen worden gevonden, welke redelijkerwijze te voorspellen waren geweest. Zijn hierover gegevens bekend?

Ik geloof dat wij wel over zeer sterke, in het bijzonder ook numeriek sterke argumenten moeten beschikken om deze te doen doorslaan tegenover de vooral ook psychische moeilijkheden en wrijvingen die dit onderzoek kan meebrengen.

Een ieder neemt nu eenmaal in het leven bepaalde risico's op zich, ook wat betreft de keuze van een levenspartner. Wij hebben hier te maken met een zo gecompliceerd samengaan van gevoels- en verstandoverwegingen dat ik mij zou willen afvragen of het wel juist is te trachten een deel van de verantwoordelijkheid voor deze stap zo veel mogelijk weer over te dragen op anderen, in dit geval op de groep der artsen. Op een analoge neiging tot overdracht van eigen verantwoordelijkheid aan de psycholoog, heeft prof. KOUWER in zijn intreerede te Groningen gewezen.

Natuurlijk bedoel ik met deze opmerkingen niet dat het vragen van een advies in bepaalde gevallen niet zeer nuttig en gewenst kan zijn. En even natuurlijk is het, dat degene aan wie dit advies wordt gevraagd, gewoonlijk de huisarts, van de vraagstukken waarom het dan meestal gaat, op de hoogte moet zijn.

Ik ben echter niet zeker of het wekken van een meer algemene belangstelling bij de bevolking voor dit onderzoek, vooralsnog niet groter nadelen heeft dan voordelen.

Soesterberg, 17 april 1957

R. J. HAMBURGER

BRIEFWISSELING

GEVONDEN BLOEDDRUKMETER

In de bossen bij Velp (Gld.) is enige weken geleden een bloeddrukmeter (merk Manuell), in lederen etui, gevonden. De verliezer stelle zich in verbinding met de heer H. STRAKS, Rijksweg Noord 49, Elst (Gld.).

REDACTIE

BERICHTEN

BUITENLAND

ITALIË. — ISTITUTO SUPERIORE DI SANITÀ. De Engelse editie van het Italiaanse tijdschrift *Scientia Medica Italica* (deel V, no. 2, bl. 355) geeft een uitvoerige beschrijving van het Instituut voor de Volksgezondheid te Rome. Het omvat o.a. modern toegeruste afdelingen voor fysica, biologie, chemie, microbiologie, parasitologie en fotografie, voorts een boekerij en een museum. De chemische afdeling herbergt laboratoria voor therapeutische chemie en biochemie; van laatstgenoemd laboratorium voert de penicilline-onderzoeker (nobel-prijswinnaar) E. B. CHAIN de directie; een deel van zijn taak betreft het toezicht op de productie van antibiotica.

Tot de belangrijke werkzaamheden van het instituut rekent men ook het geven van leergangen aan hygiënische ambtenaren in de provincie en het onderhouden van contact met de werkers in de streeklaboratoria.

In eerste opzet is het gebouw te danken aan een gift van de Rockefeller Foundation; het werd in 1935 geopend.

JAPAN. — HIROSHIMA EN NAGASAKI. Een uittreksel uit de rapporten van de commissie tot onderzoek van de uit-

werking van de atoombom in Japan is ten lange leste onder de titel *Medical Effects of the Atomic Bomb in Japan* in boekvorm (uitg. McGraw-Hill, New York) verschenen. ASHLEY W. OUGHTERSON en SHIELDS WARREN zijn de schrijvers (*Science*, 15 maart 1957, bl. 504).

NOORWEGEN. — SCHADE AAN HET GEHOOR DOOR DIHYDROSTREPTOMYCINE. Van 55 lijdens aan tuberculeuze meningitis, waargenomen in de jaren 1948-1954, bleven 32 in leven, en van deze groep werden 26 aan een voortgezet onderzoek van het gehoor onderworpen. Van deze 26 hadden 12 een normale functie; van de 14 overigen waren 12 met dihydrostreptomycine behandeld, een deel van hen met betrekkelijk hoge doses. Er is dan ook geen reden, om aan te nemen, dat dihydrostreptomycine minder schadelijk is dan streptomycine. Men zou inderdaad wensen deze beide antibiotica door minder schadelijke te kunnen vervangen (*J. Amer. med. Ass.*, 16 maart 1957, bl. 972).

VERENIGDE STATEN. — OPWEKKING TOT VACCINATIE TEGEN POLIOMYELITIS. De „nationwide campaign to step up vaccinations” valt inderdaad samen met een toenemende vraag naar Salks vaccine. In januari werden 11 miljoen ml verzonden tegen 5 miljoen in december; in de tweede week van februari werd een hoogste cijfer van 4 miljoen bereikt. Nu het poliomyelitisseizoen nadert, kan men op een verdere toeneming rekenen (*J. Amer. med. Ass.*, 16 maart 1957, adv. bl. 21).

— EPIDEMIOLOGIE VAN MULTIPLE SCLEROSE. Men beraamt een onderzoek bij strijdkrachten en oud-strijders naar geografische, klimatologische en andere factoren in 's mensen omgeving, die mogelijkerwijze op het ontstaan en de voortschrijding van multiple sclerose invloed uitoefenen. Men stelt zich voor te beschikken over de gegevens van 3000 gevallen (*J. Amer. med. Ass.*, 16 maart 1957, adv. bl. 22).

— HARTINFARCT BIJ JONGE MANNEN. Twee onderzoekers onderzochten 20 mannen van 32 tot 40 jaar, bij wie ten gevolge van arteriosclerotische veranderingen van de kransslagaders een hartinfarct was ontstaan. Slechts één van hen bleek een „white collar worker” te zijn; de overigen waren handwerkers. De grote meerderheid, nl. 14, werd gevormd door zeer sterke rokers (40 tot 100 sigaretten per dag); een viertal rookte matig (10 tot 20 sigaretten); twee waren niet-rokers. Het onderzoek van het bloed van de meeste patiënten gaf hoge cijfers voor cholesterol en urinezuur; hun lichaamsgewicht was eveneens in het algemeen boven de norm. Allen herstelden van hun aanval en konden hun werk hervatten (*J. Amer. med. Ass.*, 23 maart 1957, bl. 1086).

J. J. VAN LCGHEM

BINNENLAND

IN MEMORIAM PROF. TUNTLER. — Het maandblad van het Groene en Witte Kruis, *Gezondheidszorg*, heeft zijn vierde nummer van het lopende jaar gewijd aan de nagedachtenis van Prof. Dr. J. H. TUNTLER. Vele vooraanstaanden in het Kruis-leven beschreven hun persoonlijke herinneringen aan de overledene.

HUISVESTING VAN JONGE GEZINNEN. — Het *Tijdschrift voor maatschappelijk werk* (20 april, bl. 127) bespreekt de nood van jonge gezinnen ten gevolge van het tekort aan woningen. De Gezinsraad, die op verzoek van de Minister van Maatschappelijk Werk en de Minister van Volkshuisvesting en Bouwnijverheid kort geleden een rapport heeft uitgebracht over de huisvesting van jonge gezinnen, spreekt van een nationale noodtoestand, die het brengen van nationale officers en het treffen van bijzondere maatregelen vereist. Het rapport geeft de volgende suggesties: a. een beroep